

Greendeal Duurzaam GWW 2.0

Prikkels voor duurzaam aanbesteden

FOTO: MICHIEL G.J. SMIT

Op weg naar de ambitieuze doelstelling 'Duurzaamheid in 2020 business as usual' belichten we tot eind 2019 hulpmiddelen, projecten en aanpakken om woorden om te zetten in daden. Dit keer: hulpmiddelen voor duurzame aanbestedingen.

Arie Bleijenberg (TNO) en Ad Bonneur (Tauf) schreven voor de Stuurgroep Duurzaam GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw) een hoofdlijnennotitie Duurzaam aanbesteden.¹ Deze moet ervoor zorgen dat opdrachtgevers bedrijven daadwerkelijk gaan uitvragen op duurzaamheid. De stuurgroep heeft deze notitie omarmd en beveelt aan deze beleidslijnen meerdere jaren te volgen. Dan ontstaat er een marktperspectief. Dit zet ingenieursbureaus, bouwbedrijven en toeleveranciers aan tot investeringen in duurzame innovaties.

Deze gezamenlijke beleidslijnen bieden alle ruimte om per project verdergaande of specifieke wensen te formuleren en ook om als opdrachtgever een nog ambitieuzer aanbestedingsbeleid te voeren. Als de grote opdrachtgevers deze beleidslijnen voor duurzaam aanbesteden volgen, zal dit tot meer duurzame projectkeuzes leiden en tot een stroomversnelling van innovaties en toepassingen van duurzame bouwprocessen, constructies en materialen. Ook zal het leervermogen van de sector als

geheel omhooggaan. Het is belangrijk de praktijk te monitoren en de resultaten daarvan te gebruiken voor evaluatie van deze beleidslijnen halverwege de periode van vijf jaar. Dit kan aanleiding zijn tot bijstelling van het gezamenlijke aanbestedingsbeleid.

MKI meetlat: alles in één

Duurzaam, circulair en CO₂-neutraal worden in de beleidstaal naast en door elkaar gebruikt. In de praktijk - en als we kijken naar resultaat - is er een sterke samenhang. Daardoor is het mogelijk om met één 'meetlat' te gaan werken, wat uiteraard veel praktische voordelen heeft. In de GWW-sector is de meetlat MKI-score (Milieu Kosten Indicator) al een ingeburgerd instrument. De stuurgroep GWW beveelt aan deze meetlat te gebruiken voor duurzaam aanbesteden in alle planfasen.

Om bij de planfase duurzaamheid mee te nemen, zijn de Omgevingswijzer en het Ambitieweb ontwikkeld. Deze kwalitatieve hulpmiddelen worden inmiddels regelma-

DE MILIEU KOSTEN INDICATOR-WAARDE (MKI-WAARDE)

De Milieu Kosten Indicator (MKI) is in eerste instantie ontwikkeld door Rijkswaterstaat. Dertien milieueffecten worden onderling gewogen via door de overheid geaccepteerde 'schaduw-prijzen'. Hiermee geeft de MKI-score de in geld gewaardeerde milieuvuiling weer. SBK (Stichting Bouwqualiteit) beheert de database met kengetallen voor milieueffecten die moeten worden gebruikt bij berekening van de MKI-score. In de praktijk van GWW-projecten blijkt dat CO₂ hiervan vaak ongeveer de helft van de MKI-score bepaalt. Ook vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen leidt tot een lagere MKI-score, zodat ook circulariteit meetelt. Voor meer informatie over MKI-score kijk op www.rijkswaterstaat.nl, zoekterm 'MKI'.

tig gebruikt. De MKI-score kan vervolgens worden gehanteerd bij de keuze uit projectalternatieven. Om de hoeveelheid werk voor het uitrekenen van de MKI-score in de planfase te beperken, zullen vereenvoudigde kengetallen beschikbaar moeten zijn, omdat in de ontwerpfase gedetailleerde informatie vaak nog ontbreekt. Met deze kengetallen zijn vervolgens eenvoudige rekentools te maken.

MKI-eisen aan beton en asfalt

De materialen asfalt en beton zorgen voor ruwweg een derde van de milieubelasting door aanleg, onderhoud en beheer van infrastructuur. Omdat deze materialen - in verschillende varianten - niet-projectspecifiek zijn, is het aantrekkelijk om hieraan algemeen geldende producteisen te stellen. Door een geleidelijk dalend maximum aan de MKI-score oor deze materialen te stellen, ontstaat een sterke prikkel voor de leveranciers om de MKI-score van deze materialen te verlagen. Hiermee wordt aangesloten op de koers van de Asfalt-Impuls en het Betonakkoord.

MKI-score bij de realisatie

Aanleg- en onderhoudsprocessen zorgen ook voor ruwweg een derde van de milieubelasting door infrastructuur. Deze werkzaamheden zijn projectspecifiek waardoor de milieubelasting hiervan niet via afge-

Tabel 1. Samenhang in de drie instrumenten

Instrument	Stuurt op
1. Planfase <ul style="list-style-type: none"> Berekenen MKI van alternatieven Gebruiken bij de besluitvorming 	<ul style="list-style-type: none"> Levensduurverlenging i.p.v. sloop Ontwerp nieuwbouw of renovatie Hergebruik constructieonderdelen
2. Dalende MKI-eis bouwmaterialen <ul style="list-style-type: none"> Per ton asfalt, verschillend per toepassing Per m³ betonmortel, per toepassing Per eenheid prefab betonproducten 	<ul style="list-style-type: none"> Binder: soort en hoeveelheid (beton) Samenstelling asfaltmengsel Fabricageprocessen (betonmortel en asfalt) Ontwerp en fabricage betonproducten
3. Aanbesteding en realisatie <ul style="list-style-type: none"> MKI als gunningscriterium 	<ul style="list-style-type: none"> Mortel: soort, hoeveelheid, verwerking Hoeveelheid betonwapening Hoeveelheid prefab betonproducten Asfaltmengsel: soort, hoeveelheid, verwerk. Brandstofverbruik voor transport, grondverzet e.d.

mene producteisen kan worden verminderd. Door de MKI-score mee te wegen bij de gunningsbeslissing (BKPV/EMVI, beste kwaliteit-prijsverhouding, resp. economisch meest voordelige inschrijving) ontstaat toch een prikkel om de totale milieubelasting van de realisatie te verlagen. Dit geldt dan voor grondverzet, bouwmachines, transportafstanden en de hoeveelheid materiaalgebruik.

Vervolgens rijst de vraag welk gewicht de MKI-score krijgt bij de gunning ten opzichte van de bouwkosten. Vanuit de praktijk krijgen wij signalen dat het gewicht in ieder geval groter dan één moet zijn; bijvoorbeeld ergens rond vijf. Deze factor geeft een (tijdelijke) extra stimulans om duurzame innovaties te ontwikkelen. De weegfactor kan eventueel worden verlaagd als nieuwe bouwprocessen en constructies zijn ontwikkeld en op ruime schaal worden toegepast.

Noot

¹ Dit artikel is een samenvatting van de hoofdlijnennotitie *Duurzaam GWW*.

WEBSITE

www.duurzaamgww.nl